

експортер профільної продукції. Наявні фактори посилення його конкурентоспроможності. Проте для потужних кроків у напрямку нарощування експортних можливостей необхідно: удосконалити механізм акумулювання та використання інвестиційних коштів; удосконалити державну політику у сфері інноваційного розвитку ВПК та міжнародного військово-технічного співробітництва.

Література

1. Концепція державної цільової програми реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу України на період до 2020 року. Схваленорозпорядженням КМУ від 20 січня 2016 р. №19-р.- Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/19-2016-%D1%80>(дата звернення: 08.11.2017).
2. Fleurant A., Wezeman P.D., Wezeman S.T., Tian N. Trends in international arms transfers, SIPRI Fact Sheet, 2016, 12 p. Access mode: <https://www.sipri.org/sites/default/files/Trends-in-international-arms-transfers-2016.pdf>. (Date of treatment 08.11.2017).
3. Укроборонпром презентує результати своєї діяльності у 2016 році. Режим доступу:<http://ukroboronprom.com.ua/uk/bez-rubryky/ukroboronprom-prezentuyerezultaty-svoyeyi-diyalnosti-v-2016-rotsi.html> (дата звернення: 08.11.2017).
4. Укроборонпром розробив стратегію реформування. Режим доступу:<http://ukroboronprom.com.ua/uk/reforms> (дата звернення: 08.11.2017)

УДК 334.72.24

Пасько М.І.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту
Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця,
Харків

Сімейна економіка як базис становлення сімейного бізнесу в Україні

Невід'ємною складовою сучасної ринкової системи є малі форми підприємництва, переважна частина яких представлена сімейним бізнесом. Згідно з інформацією Міжнародної фінансової корпорації (IFC), сімейні компанії - найпоширеніша форма організації бізнесу в світі. У багатьох країнах вони становлять понад 70% загального числа підприємств і відіграють ключову роль у зростанні країни та створенні робочих місць. Серед найбільш відомих - Fiat Group у Італії, L'Oreal у Франції, Samsung у південній Кореї, BMW і Siemens у Німеччині [5].

Рівень розвитку економічної системи кожної країни найяскравіше представлено рівнем розвитку сім'ї. Саме «сімейна економіка» являє собою первинну і найвизначнішу ланку усієї соціально-економічної системи в країні. Сімейна економіка є одним із найважливіших суб'єктів національних економік.

По-перше, сім'ї являються крупними споживачами на ринку, що сприяє формуванню основних його факторів. По-друге, вони можуть виступати як виробники, оскільки обсяг продукції, що ними виробляється, покриває неформальну частину ринку. Та по-третє, в них закладено функцію відтворювального процесу - раціональна поведінка, що в значній мірі визначає ефективність розвитку економіки [1].

Базовим поняттям для сімейної економіки виступає економіка з акцентом на її формування в сім'ї та сім'єю. На сьогодні трактування «сімейної економіки» та «економіки домогосподарств» як синонімів базується на тому положенні, що основне їх змістовне наповнення зводиться до поняття «господарство», одним із різновидів якого є домогосподарство (сім'я). Обґрунтуванням даного положення є те, що домогосподарство, як одна з первинних економічних одиниць ринкової системи, виконує низку важливих функцій, які є відображенням його сутності. З погляду сучасної економічної теорії, домогосподарства в ринковій системі є постачальниками ресурсів, виробниками товарів та послуг, споживачами благ і заощадниками доходів [2]. До того ж, домогосподарства виконують функцію отримувачів доходів, під якими вважаємо слід розуміти не тільки доходи членів сім'ї у вигляді оплати праці як найманих працівників, а й доходи, які сім'я може отримувати як виробник товарів, що здійснює підприємницьку діяльність.

На сьогодні існує доволі різноманітне тлумачення сутності сімейного бізнесу, що зумовлено особливостями історичного розвитку та практичного досвіду такого виду діяльності в економічних системах різних країн. Так в роботі [4] сімейний бізнес як форма підприємництва – це форма ділового життя, яка здатна швидко змобілізувати необхідні фінансові й виробничі ресурси, пришвидшити темпи науково-технічного прогресу, вирішити проблему зайнятості населення, а також сформувати економічно самостійний і стабільний середній клас. Вважаємо за доцільне розглядати сімейний бізнес як бізнес, коли право власності на певне підприємство або повністю, або більшою мірою належить членам однієї родини, а також передається наступним поколінням за правом спадковості [3].

Вагомими чинниками ефективності сімейного бізнесу є те, що на бізнес-структуру підприємницької діяльності накладаються стійка структура сім'ї та сильні цінностно-емоційні зв'язки між учасниками бізнес-процесів.

Розвиток малого підприємництва є однією із передумов подальшого поліпшення соціально-економічних умов в Україні. Забезпеченню даного процесу має сприяти розвиток сімейного бізнесу, оскільки він має значну питому вагу як форма підприємницької діяльності у малому бізнесі. Оскільки сім'я як суб'єкт підприємницької діяльності лежить в основі розуміння понять «сімейний бізнес» і «сімейна економіка», можна стверджувати, що сімейна економіка є базисом становлення сімейного бізнесу, а його розвиток знаходиться в залежності від розвитку сімейної економіки.

Висновки: Викладене вище дозволяє зробити висновок, що, з одного боку, економіка домогосподарств у певній мірі може розглядатися як тотожна

сімейній економіці, яка слугує базою формування і розвитку сімейного бізнесу. На сьогодні в Україні має приділятися значна увага подальшому розвитку малого підприємництва, задля чого необхідно виховання підприємця нової формації – учасника сімейного бізнесу.

Література

1. Давлатов Мехроджиддин Хайриддинович. Особенности развития семейной экономики и домашнего труда в условиях рыночной экономики: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством (экономика труда)» /. – Душанбе, 2016. – 24 с.
2. Кізима Т. Домогосподарство як елемент економічної системи: сутність, еволюція та функції в умовах ринку / Т. Кізима. // Вісник ТНЕУ. – 2008. - № 3. - С. 22-36
3. Кулиняк І. Я. Сімейний бізнес – сутність поняття / І. Я. Кулиняк, О. В Кошик. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.9. – С. 390-394
4. Сучасний інструментарій та галузеві особливості управління підприємствами України : монографія / за наук. ред. Н.І. Чухрай. – Львів, 2014. – 368 с.
5. Тріпутень С. В Україні сімейний бізнес стане одним з локомотивів розвитку економіки / С. Тріпутень // Урядовий кур'єр [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/sergij-triputen-v-ukrayini-simejnij-biznes-stane-o/>

УДК 316.628

Перерва П.Г.,
д.э.н., профессор, декан экономического факультета
Национальный технический университет «ХПИ»,
Харьков

Индекс Хирша как показатель коммерческой ценности патентов

Оценка коммерческой ценности и стоимости патентов, как и других интеллектуальных продуктов, всегда сводилось к их оцениванию с использованием финансовых и/или рыночных индикаторов, которые, в свою очередь, также зависят от тех же самых показателей интеллектуальных продуктов, то есть избавиться от мультиколениарности индикаторов расчета в данном случае практически невозможно. Речь может идти лишь о максимальное уменьшение этой зависимости с использование нефинансовых индикаторов. Проведенные нами исследования свидетельствуют о том, что свободным от этого важного недостатка является метод стоимостной оценки интеллектуальных продуктов (например, патентов) взвешенных с учетом цитирования (citation-weighted patents – индекс Хирша), которая была разработана Hall и Jaffe в начале текущего столетия [3, 4], и развита в последнее время Платоновым В.В., Роговой Е.М. и Косенко А.П. [1, 2, 4].